

חולין דף ק"ב

תנו רבנן, אבר מן החי נוהג בבהמה חיה ועוף, בין טמאין ובין טהורין, דברי רבי יהודה ורבי אלעזר. וחכמים אומרים, אינו נוהג אלא בטהורין.

אמר רבי יוחנן, שניהן דרשו מקרא אחד: המקור לשיטות ר"מ ור"י

"רק חזק לבלתי אכול הדם כי הדם הוא

הנפש, ולא תאכל הנפש עם הבשר" לא תאכל ממנו בעוד שהנפש עמו, וזו היא אזהרה לאבר מן החי. רבי יהודה ורבי אלעזר סברו, כל שאתה מצווה על דמו אתה מצווה על אבריו. ובהמות טמאות כיון שאתה מצווה על דמן, אתה מצווה על אברים. וחכמים סברו, "לא תאכל הנפש עם הבשר" כל שבשרו מותר אתה מצווה על אבריו, וכל שאין בשרו מותר אי אתה מצווה על אבריו. שואלת הגמרא, ולרבי יהודה למה צריך פסוק, הרי איסור אבר יחול על איסור טומאה, שכן איסורו נוהג בבני נח שאף הם הוזהרו עליו⁶³²? עונה הגמרא, אין הכי נמי, והכתוב לאסרו נצרך לרבי אלעזר.

ומביאה הגמרא שכן שנינו בברייתא, אבר

אבר מן החי בעופות

מן החי נוהג בבהמה חיה ועוף בין טמאה בין טהורה, שנאמר: "רק חזק לבלתי אכול הדם", כל שאתה מצווה על דמו אתה מצווה על אבריו, וכל שאי אתה מצווה על דמו כדגים וחגבים, אי אתה מצווה על אבריו, דברי רבי אלעזר. וחכמים אומרים, אינו נוהג אלא בטהורים, שנאמר "לא תאכל הנפש עם הבשר", כל שבשרו מותר אתה מצווה על אבריו, וכל שאין בשרו מותר אין אתה מצווה על אבריו. רבי מאיר אומר, אינו נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד ולא בחיה ועוף, אע"פ שהם טהורים.

אמר רבה בר שמואל אמר רב חסדא⁶³³, ויש אומרים רב יוסף, ויש אומרים שאמר רבה בר שילא אמר רב חסדא ואיתימא רב יוסף, ויש אומרים שאמר רבה בר שימי אמר רב חסדא ואיתימא רב יוסף, מאי טעמו של

⁶³² דכתיב (בראשית ט, ד) 'אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו', ורבי יהודה – הא שמעינן ליה גבי גיד לעיל (דף ק:); דמשום האי טעמא חייל אטמאה: שכן איסורו נוהג בבני נח. רש"י.

⁶³³ סימן: שמואל שילא שימי.

רבי מאיר? נאמר: "וזבחת מבקרך ומצאנך" ובסמוך נאמר איסור אבר מן החי.

אמר רב גידל אמר רב, מחלוקת בישראל. אבל בבן נח דברי הכל מוזהר על הטמאין כטהורין. ומביאה הגמרא שכן שנינו בברייתא, אבר מן החי בן נח מוזהר עליו על הטמאים כטהורים, וישראל אינו מוזהר אלא על הטהורין בלבד. ונחלקו בביאור הברייתא: יש אומרים שגורסים 'טהורה', והכוונה לבהמה, ורבי מאיר. ויש אומרים 'טהורים', ולפי חכמים ואף חיה ועוף במשמע.

אמר רב שיזבי, אף אנו שנינו במשנה אבר מן החי לבן נח בעוף טמא בטהרות, שכן נח מוזהר על הטמאין. ונאמר שם, י"ג דבר נאמרו בנבלת עוף טהור, וכך וכך בנבלת עוף טמא, וזו היא מהן: אכל אבר מן החי מעוף טמא, אינו סופג ארבעים, ואין שחיטה מטהרתו. ולכאורה על מי מדברת המשנה? אם על ישראל פשוט שאין שחיטה מטהרתה שהרי מדובר בעוף טמא⁶³⁴? אלא אמר לבן נח, שאין שחיטתו מתירה לו באכילה, כל זמן שהוא מפרסם⁶³⁵. שמענו מזה, שאפילו רבנן מודו דבן נח מוזהר על הטומאה באבר מן החי! וכן רבי מני בר פטיש הקשה שבתחילת הברייתא נאמר 'אינו סופג', משמע שאין אבר מן החי נוהג בטמאין, ושוב שנינו 'אין שחיטתו מטהרתו', ומשמע שאבר מן החי נוהג? וענה, הרישא בישראל והסיפא בבן נח.

אמר רב, אבר מן החי צריך כזית, שנאמר בו לשון 'אכילה'. הקשה רב עמרם, אכל אבר מן החי מעוף טמא, אינו סופג את הארבעים, ואין שחיטה מטהרתה. ועל כרחך מדובר כשיש שיעור, שאל"כ ודאי שאינו סופג את הארבעים. ואם צריכים כזית, נחייב משום שאכל כזית? עונה הגמרא, מדובר כאן כמו שאמר רב נחמן לקמן, שאכל משהו בשר אבל מצטרפים לזה גידין ועצמות שמשלימין לכזית. ולכן אינו חייב משום טומאה, שאין בגידין

634 והא ליכא לפרושי 'מטהרתו מידי טומאת נבלות', דעוף טמא אין לו שום טומאה אפילו בבית הבליעה, ועל כרחך אין 'מתירתו באכילה' קאמר. רש"י.

635 וגבי טהורה הוא דאמרינן 'שחיטה מכשרא ליה לבן נח: מיגו דמכשרא ליה לישראל, דליכא מידי דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור. רש"י.

ועצמות טעם טמא, ומתחייב משום אבר. עוד ראייה מביאה הגמרא מה שאמר רב⁶³⁶, אכל צפור טהורה בחייה חייב משום אבר מן החי בכל שהוא, במיתתה בכזית. וצפור טמאה, בין בחייה בין במיתתה חייב בכל שהוא⁶³⁷? עונה הגמרא מדובר גם כאן במשהו בשר גידים ועצמות.

עוף טמא אין צריכים כזית לחייבו שואלת הגמרא ממה ששנינו בברייתא, נטל צפור טהורה שאין בו כזית ואכלו, רבי פוטר כיון שלשיטתו אין אבר מן החי בשלימה, שלא נקרא 'אבר'⁶³⁸. ורבי אלעזר בר רבי שמעון מחייב, סבר שאבר שלם לא צריך כזית. אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: קל וחומר: על אבר ממנה חייב, על כולה לא כל שכן? חנקה ואכלה, כיון שאין כאן אלא איסור נבלה, ועל נבלה לא חייב משום 'בריה' ולכן צריך כזית. עד כאן לא נחלקו אלא שמר סבר בחייה לנתחה לאברים עומדת, ולכך כל אבר ואבר שבה קרוי 'אבר' בפני עצמו. ומר סבר, בחייה לאו לאברים עומדת עד שתשחט, ואין כאן שם 'אבר' אלא אם כן הפרישו. מכל מקום משמע שלשניהם אין צריכים באבר שיעור כזית? אמר רב נחמן, כוונת הברייתא שאין כזית בשר אבל עצמות וגידים משלימים לשיעור. שואלת הגמרא, איזה עוף אין בכולו שיעור כית בשר, ואילו עם עצמות וגידים מצטרפים? אמר רב שרביא, בעוף כחוש מאד ששמו קלניתא. שואלת הגמרא, אם מדובר בעוף טמא, מדוע כתבה הברייתא בסיפא 'חנקה ואכלה דברי הכל בכזית'. הרי אמר רב 'טמאה בין בחייה בין במיתתה במשהו' אלא הכוונה לעוף טהור שהוא כחוש כעין קלניתא.

אמר רבא, אם תמצא באחד מדבריו של רבי מחשבה המועילה באבר מן החי בעלמא, סבר רבי 'מחשבת אוכלין שמה מחשבה' אם חישוב לאוכלין כענין זה נחשב לדבר המועיל, חישוב לאכול צפור זה שאין בה כזית אבר אבר, כיון שגילה דעתו שלאברים עומדת, חייב גם אם אכל אותה שלימה. שאלו אביי, האם יתכן שיהיה דבר

636 עמוד ב'.

637 ד' בריה' היא, ולא צריכה שיעור, כדתנן ב'אלו הן הלוקין' (מכות דף יג.). באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב משום שהיא כברייתת; אלמא: בריה אסורה בכל שהוא, אבל לאו דנבלה – ליכא לחיובי משום 'בריה', דכשנבראת לא היה עליה שם 'נבלה'! הלכך אלאו דנבלה לא מיחייב עד כזית. רש"י.

638 ובכזית חייב, שלא גרע מבשר מן החי שחייב עלה בכזית, דהא נמי 'בשר' הוא. רש"י.

שלגבי אדם אחד לא מיחייב, שאין לזה שם 'אבר' לחייב בכל שהוא, ואילו אדם שני מתחייב? אמר לו, זה לפי מחשבתו וזה לפי מחשבתו. ואמר רבא, אם תמצא לומר סבר רבי אלעזר בר רבי שמעון 'מחשבת אוכלין שמה מחשבה', חישב לאוכלה מתה ואכלה חיה, פטור. שאלו אביי, האם יתכן שלאדם אחד נחשב כאוכל וחייב, ואילו לאחר לא נחשב לאוכל ויהיה פטור? אמר לו, זה לפי מחשבתו וזה לפי מחשבתו.

